

Т.С. БАГАЦЬКА

Національний ботанічний сад ім. М.М. Гришка НАН України
вул. Тімірязівська, 1, МСП-14, м. Київ, 01014, Україна
e-mail: bagatskayats.@rambler.ru

***EGERIA DENSA* PLANCHON (HYDROCHARITACEAE) — НОВИЙ ВИД ДЛЯ МАТЕРИКОВОЇ ЧАСТИНИ УКРАЇНИ**

Ключові слова: *Egeria densa*, Київ, Дніпро

У періодичній літературі вже повідомлялося, що у флорі України знайдено нові види водних рослин *Egeria densa* Planchon [1] і *Elodea nuttallii* (Planch.) St. John [3]: *E. densa* — у 2001 р. у Криму [1], близький вид *E. nuttallii* виявлено влітку 2004 р. у затоці Канівського водосховища поблизу м. Переяслав-Хмельницький, а через рік, у 2005 р., — вдруге, біля с. Циблі Переяслів-Хмельницького р-ну.

Egeria densa (аргентинська водяна чума) походить з Південної Америки. В європейських країнах є популярною акваріумною рослиною. Але на відміну від північноамериканських *E. canadensis* і *E. nuttallii* рекомендована для акваріумів з холодною водою і присадибних ставків [2]. *Elodea densa* Caspary є синонімом *Egeria densa* Planchon [2, 5].

Про спостереження за *E. densa* у р. Пехорка, що в Московській обл., в яку скидаються води Люберецької станції аерації, а також термальні стоки від охолоджувачів електростанцій, повідомляв А.В. Щербаков [4].

У 2004 р. на лівому березі Дніпра, нижче першого шлюзу Бортницької очисної системи, навпроти о. Ольгин (рис. 1), знайдено водну рослину, визначену як *E. densa* Planchon (*E. densa* (Planchon) Caspary) [5, 6]. На відміну від *E. canadensis* L. і *E. nuttallii*, вона була темно-зелена і мала товстіше стебло — до 4 мм. Листки ланцетнолінійні, загострені, сидячі, розмішені у кільцях по 4, 1,5—2,2 см завдовжки і 0,3—0,4 см завширшки, відігнуті назад; корені, утворені в кільцях, досягали 10—18 см (рис. 2).

У наступні роки (2005—2006) рослину знаходили на пляжі нижче першого шлюзу, особливо наприкінці літа — початку осені, що підтверджує її успішне зимування і подальшу вегетацію в умовах Києва (рис. 3).

Під впливом Бортницької очисної системи формуються умови, подібні до таких на р. Пехорці, де *E. densa* спостерігається від 1983 р. [4]. З акваріумів і присадибних ставків рослина, мабуть, і потрапила до Дніпра.

У 2006 р. було виявлено поширення *E. densa* від першого шлюзу станції аерації на 3 км вниз за течією (рис. 1).

Спостереження проводили тільки на березі, досліджували скупчення рослин, які рибалки витягають з Дніпра. У цих так званих «бородах», окрім *E. densa*, знайдено *Ceratophyllum demersum* L., а також фрагменти *Potamogeton* sp. (рис. 3).

© Т.С. БАГАЦЬКА, 2007

Рис. 1. Карта ділянки Дніпра, де було знайдено *Egeria densa* Planchon: ■ — місцезнаходження *E. densa* на березі р. Дніпро нижче першого шлюзу Бортницької очисної споруди

Fig. 1. The map of site of Dnipro where *Egeria densa* has been found: ■ — it is the place in the bank of Dnipro in lower part of the first sluice of Bortnitchy cleaning construction where *E. densa* Planch has been found

Рис. 3. *E. densa* на березі Дніпра серед витягнутих рибалками рослин

Fig. 3. There is *E. densa* in the bank of the Dnipro among the plants were dragged out by fishers

Рис. 2. Гербарний зразок *E. densa*

Fig. 2. The herbarium sample of *E. densa*

Якщо гідротермічний режим у Дніпрі не змінюватиметься, можна прогнозувати подальше успішне зростання егерії (елодей) густої нижче першого шлюзу очисних споруд.

Гербарні зразки передано до гербаріїв Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України і Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка НАН України.

Автор вдячна д-ру біол. наук Д.В. Дубині і канд. біол. наук А.В. Щербакову за консультації з визначення рослини, а Г.А. Чорній — за підтвердження гербарних зразків виду.

1. Бялт В.В., Орлова Л.В. *Egeria densa* Planch. (Hydrocharitaceae) — новый адвентивный вид для флоры Украины // Нов. системат. высш. раст. — 2003. — 35. — С. 211—214.
2. Кассельман К. Атлас аквариумных растений. 1000 видов и форм. — М.: Аквариум, 2004. — С. 59, 203.
3. Чорна Г.А., Протопопова В.В., Шевера М.В., Федорончук М.М. *Elodea nuttallii* (Planch.) St. John (Hydrocharitaceae) — новый для флоры Украины вид // Укр. ботан. журн. — 2006. — 63, № 3. — С. 328—331.
4. Щербаков А.В. К динамике некоторых водных и прибрежно-водных адвентивных макрофитов в Московской области // Пробл. изуч. адвент. и синантроп. флоры в регионах СНГ: Мат-лы научн. конф. — Москва; Тула, 2003. — С. 126—128.
5. Rothmaler W. Exkursionsflora. — Berlin: Volk und Volkseigener, 1981. — С. 464.
6. *Subwasserflora* von Mitteleuropa. — Stuttgart; New York: Gustav Fischer Verlag, 1980. — 23. — С. 206—207.

Рекомендує до друку
С.Л. Мосякін

Надійшла 14.11.2006

Т.С. Багацкая

Национальный ботанический сад им. Н.Н. Гришко НАН Украины

**EGERIA Densa PLANCHON (HYDROCHARITACEAE) —
НОВЫЙ ВИД ДЛЯ МАТЕРИКОВОЙ ЧАСТИ УКРАИНЫ**

В Киеве напротив о. Ольгин в Днепре найден новый вид водного растения — *Egeria densa* Planchon.

Ключевые слова: *Egeria densa*, Киев, Днепр.

T.S. Bagatska

Gryshko national botanical garden of Ukrainian National academy of sciences

**EGERIA Densa PLANCHON (HYDROCHARITACEAE) —
THE NEW SPECIES FOR CONTINENTAL PART OF UKRAINE**

There is new species of the water vascular plant *Egeria densa* Planchon has been found in the Dnipro near Kyiv.

Key words: *Egeria densa*, Kyiv, Dnipro.